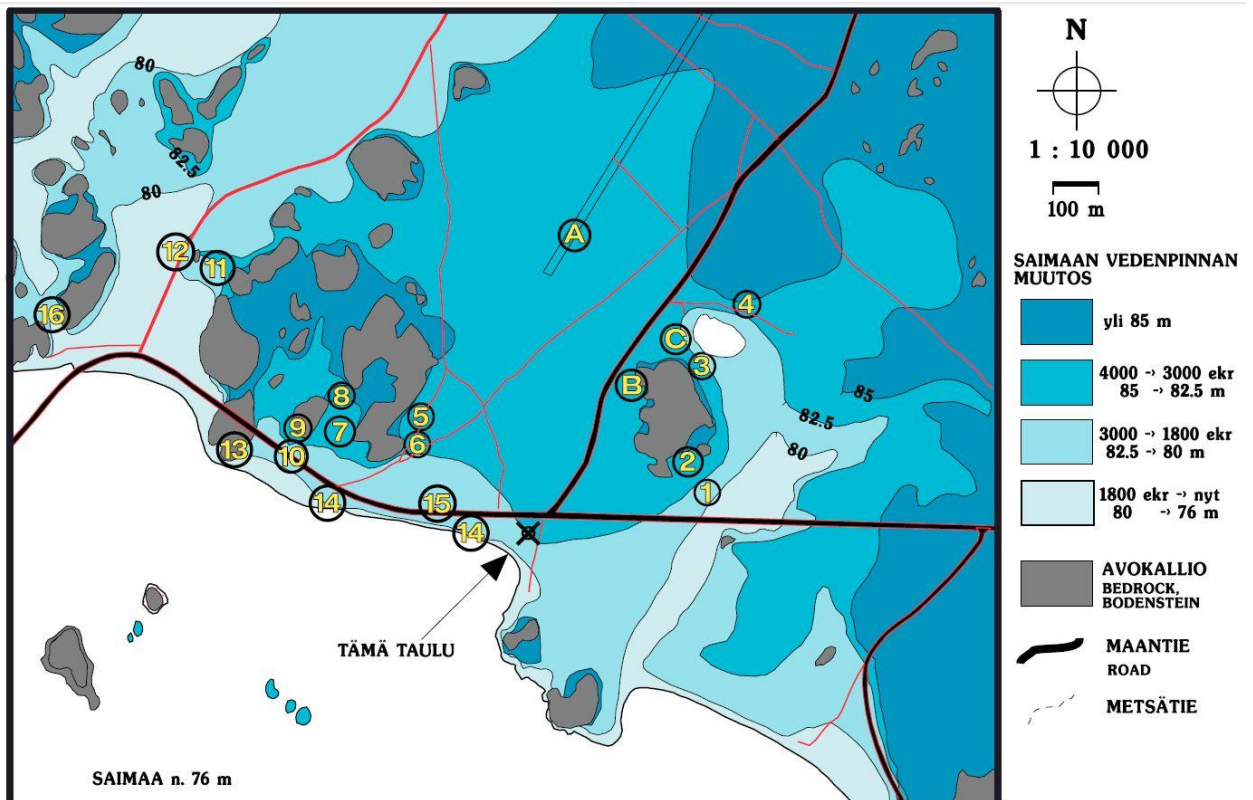

Puumala Pistohiekka muinaisjäännösinventointi 2013

Timo Jussila

Tilaja: Sulkavan Palvelut Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Inventointi	4
Valokuvia	5

Kansikuva: Alueelle v. 1994 laadittu pää-opastaulu – tutkimusalue on sen kartan kaakkoiskulmassa. Opastaulu T Jussila.

Perustiedot

Alue: Puumalan Pistohiekka, entisen leirintäalueen alue ja sen itäpuolinen alue

Tarkoitus: Selvittää onko alueella kiinteitä muinaisjäänköksiä.

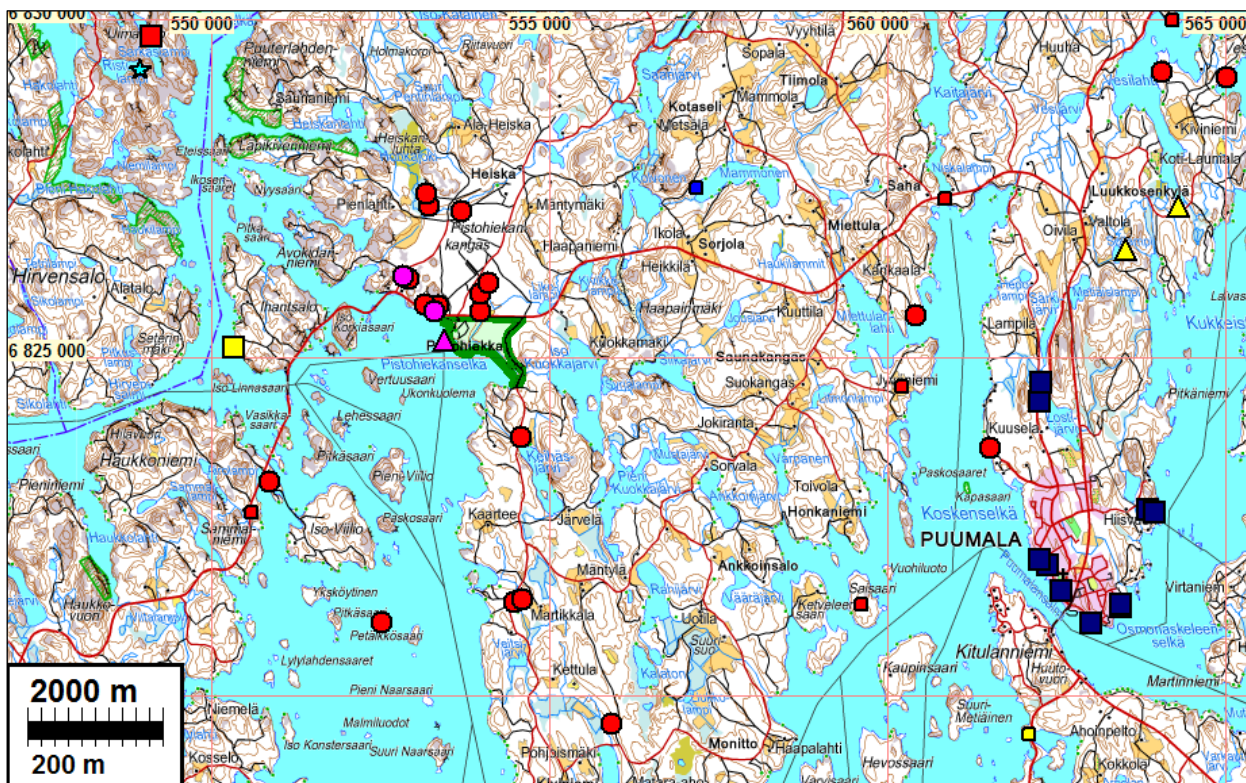
Työaika: 14.10.2013

Kustantaja: HS-vesi Oy

Tekijät: Mikroliitti Oy, Timo Jussila.

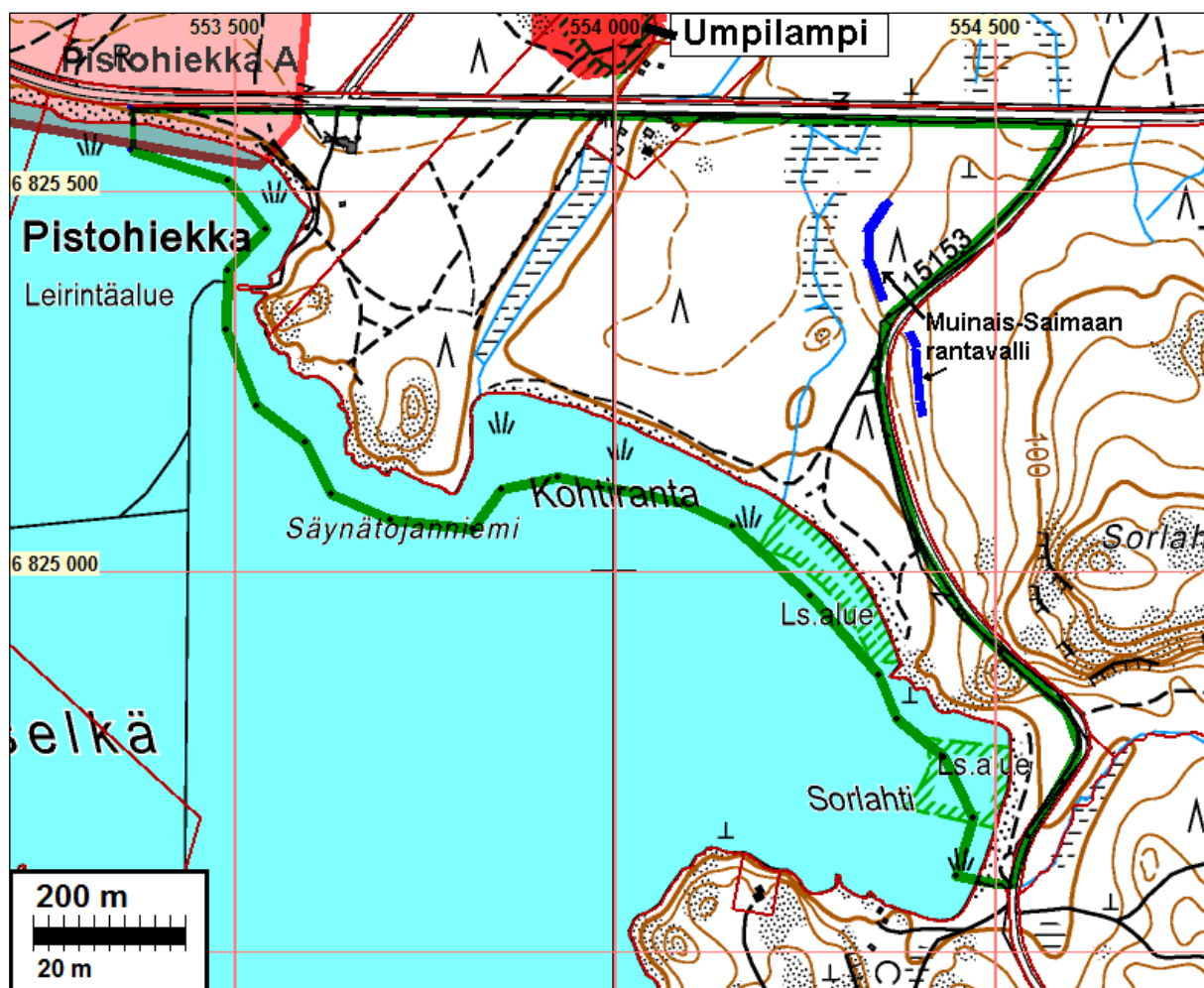
Aiemmat tutkimukset: Perkko 1972 ja 1973, tarkastus. Sepänmaa ja Lehtinen 1989 inventointi, Jussila 1990 inventointi, Jussila 1992 kartoitus, Jussila 1994 inventointi, Kehusmaa A inventointi 2004.

Tulokset: Alueen länsipäässä on ennestään tunnettu Pistohiekka A (623010001) muinaisjäänköksen varhaismetallikautinen osa, aiemmin Pistohiekka 14. Rajatulla tutkimusalueella ei muualla havaittu muinaisjäänköksiä.

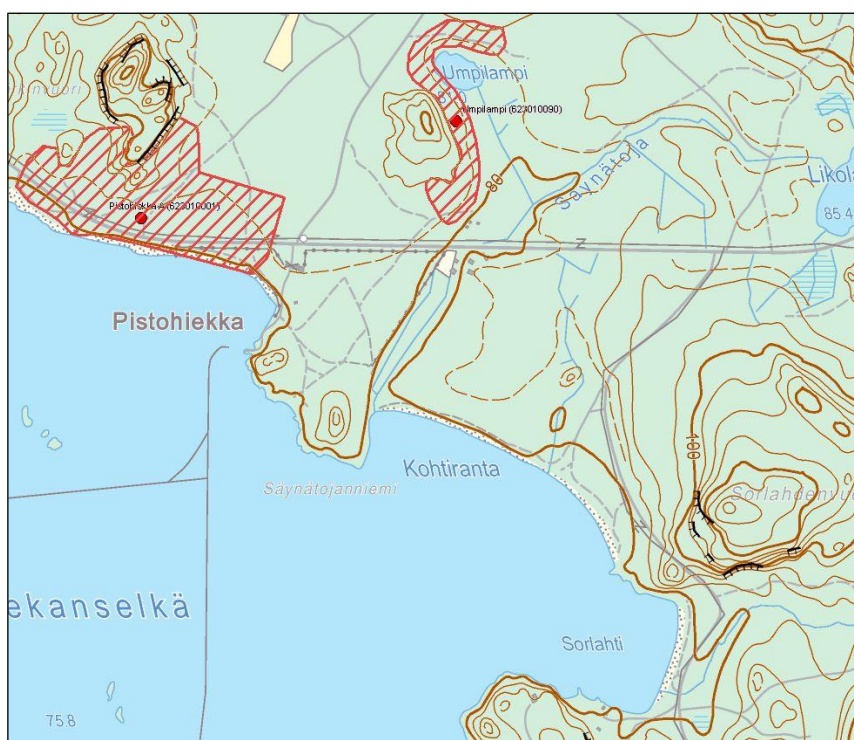

Tutkimusalue rajattu vihreällä. Lähiseudun muinaisjäänkökset eri symbolein.

Yleiskartat

Tutkimusalue rajattu vihreällä. Muinaisjännökset punaisella

Lähialueen muinaisjännösrajaukset Museoviraston muinaisjännösrekisterin mukaan

Inventointi

Entisen leirintäalueen ja sen itäpuolista aluetta kaavoitetaan. Alueen kaavakonsultti Sulkavan Palvelut Oy tilasi alueen muinaisjäännösinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Inventoinnin maastotyö tehtiin 14.10.2013 erinomaisissa olosuhteissa.

Pistohiekan aluetta on tutkittu runsaasti v.1989-2004. Vuoden 1989 inventoinnissa leirintäalueen aluetta tutkittiin mutta vähäisessä määrin. Vuoden 1990 inventoinnissa leirintäalueen aluetta ei tutkittu mutta sen itäpuolista aluetta tutkittiin varsin perusteellisesti (Jussila). Vuonna 1992 aluetta tutkittiin pistokokein, Saimaan muinaisrantojen vaaituksen yhteydessä. Vuonna 1994 allekirjoittanut laati opastaulusuunnitelman ja opastaulut Pistohiekan alueelle (ks. kansikuva). Tuolloin alueen eri muinaisjäännöskohdat rajattiin. Opastaulut ovat ladattavissa internetistä: <http://mikroliitti.pp.fi/1-julkisetraportit/Puumala/Opastaulut/index.htm>. Tuolloin v. 1994 tutkin myös leirintäaluetta sekä leirintäalueen itäpuolista aluetta. Erityisesti tuolloin koekuopitin alueen keskellä olevan, Umpilammesta laskevan purolaakson länsipuoleista töyrästä. Virallisten inventointien lisäksi olen alueella tehnyt pistokokeen omaisia pieniä koekuopituksia, mm. tutkimusalueen kaakkoisimmassa osassa, erityisesti v. 1995 kun opastaulut pystytettiin. Vuoden 2004 inventoinnissa leirintäaluetta ja sen itäpuolista aluetta tutkittiin ilmeisesti vain vähän. Koko alueella ei ole kolkkaa mitä ei olisi aiemmissa inventoinneissa tarkasteltu.

Alue on kuitenkin sen laatuinen, että runsaankin mutta satunnaisen koekuopituksen ja havainnoinnin jälkeen alueella voi edelleen olla jäljellä pienialaisia havaitsemattomia muinaisia asuintai leiripaikkoja. Alue on kauttaaltaan lähes tasaista hiekkakangasta joka hyvin loivasti kohoaa Saimaan rantatöyräältä pohjoiseen. Alueella on hyvin matalia muinaisia rantavalleja peräperän jälkeen. Lähes tasaisella, loivien ja tuskin havaittavien rantavallien päällä ja lomassa voi olla suppea-alaisia varhaismetallikautisia leiripaikkoja. Tuon ajan asuinpaikkojen löytömateriali on suhteellisen vähäistä ja usein keskittynyttä pienelle alalle. Sellaisen havaitseminen satunnaisella koekuopituksella laajalta alueelta, jossa ei ole toinen toista ”parempaa” maastonkohtaa mihin kuopituksen keskittäisi, hyvin paljon onnen varassa. Toisaalta voidaan myös kysyä, onko suuren selän äärellä oleva liki tasainen hiekkakangas ilman kohoavaa ”taustaa” ja hyvin matala hiekkaranta ollut suotuisaa ja haluttua asuinpaikkamaastoa, kun lähellä on asuinpaikalle valittavana runsaasti parempiakin rantamaastoja. Siihen viitta se, että lukuisissa paikalle tehdyissä koekuopissa ei ole mitään havaittu - ellei toistuva ”huono onni” ole vaikuttanut asiaan.

Alue on korkeustasoltaan 80-82,5 m välillä, mikä vastaa Saimaan rannansiirtymiskronologiassa n. 2800-1200 eKr. aikaväliä eli kivikauden loppua ja varhaismetallikauden alkua. Nykyinen rantatörmä alueella on jyrkkä ja jatkuvasti erodoituvaa. Nykyisen rannan päällä olevalta törmältä tuskin siten voi muinaisjäännöksiä löytää – ne ovat sortuneet rantaveteen.

Kävin nyt läpi alueen jälleen kattavasti yhden pitkän päivän aikana. Kävin läpi alueen avoimet maastonkohdat – joita ei paljoa ollut – lähinnä tuulenkaatoja. Koekuopitin leirintäalueen rannan kalliomäkien liepeitä. Kalliomäkien rinteet ovat kivikkoa mutta niiden pohjoispuolisten rinteiden alaosissa on kivetöntä hiekkamaata. Koekuopitin satunnaisesti varsin runsaasti leirintäalueen itäpuoleista tasaista hiekkakangasta, sekä alueen kaakkoisinta rantakaistaletta. Alueen länsiosassa, kauempana rannasta ja lähempänä Puumala-Mikkeli tietä maaperä on kosteaa ja luoteiskulmassa vaihettuu kivikkoiseksi. Tässä vaihettumisvyöhykkeessä on komea Muinais-Saimaan korkeimman rannan (4000 eKr.) rantavalli ja törmä – kivikkovyö n. 85,5 m korkeustasolla. Alueen länsiosa korkeustasolla 80-85 m vaikuttaa topografialtaan potentiaalisemmalta kivikautisille asuinpaikoille kuin muu alue. Tälle suppeahkolle alueelle tein (jälleen) runsaasti koekuoppia. Missään alueella en havainnut mitään merkkiä esihistoriasta tai muinaisjäännöksistä. Alueen varsin tarkan ja kattava silmänvaraisen havainnoinnin perusteella alueella ei ole esihistoriallisia maan pinnalle näkyviä rakenteita, kuten röykkiöitä tai asumuspainanteita.

Lopputuloksena täytyy todeta, että on hyvin todennäköistä että alueella ei ole muinaisjäännöksiä muualla kuin aivan sen länsilaidalla. Aluetta on nyt tutkittu poikkeuksellisen runsaasti ja perusteellisesti.

26.10.2013

Timo Jussila

Valokuvia

Leirintäalueen rannan kallioiden välistä kivikkoista maastoa.

Leirintäalueen itäpuolisen alueen nykyistä erodoitunutta rantaa

Kangasta leirialueen itäpuolella, itään. Matalia muinaisia rantavalleja

Leirintäalueen itäpuoleista tasaista kangasta sen itäosassa

Muinais-Saimaan korkeimman rannan rantavallia alueen länsireunalla.

Muinais-Saimaan korkeimman rannan kivikkovyötä - rantavallia alueen länsireunalla.

Alueen kaakkoisosaa, kalliomäki ja sen eteläpuolella hiekkakangasta

Alueen läntisintä osaa, länteen – tunnettua asuinpaikkaa. Sortuvalta rantatörmältä on löydetty aiemmin kvartseja ja palanutta luuta. Nyt en havainnut törmän reunalla mitään.